

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/623
Toplantı Tarihi/Sayısı : 26.12.2023/36
Karar Numarası : 2023/1095
Başvuran : F. T.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Kocaeli 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Kandıra Yolu Üzeri 20'nci Kilometre Kandıra/Kocaeli

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, kardeşinin darp edildiği ve intiharının şüpheli olduğu iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kardeşi D. K.'nin 2 aydır Kocaeli 1 No.lu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğunu,

b. Kardeşinin her pazartesi günü annesi ile telefon görüşmesi yaptığını, her görüşmelerinde kardeşinin, ters kelepçe altına alındığını ve dövülerek koğuşa atıldığını ifade ettiğini, son konuşmalarında; infaz ve koruma memurları tarafından itildiğini, kafasını ranzaya vurduğunu, kafasına dikiş atıldığını söylediğini,

c. 20/3/2023 tarihinde kardeşinin intihar ettiğinin kendilerine bildirildiğini, bunun üzerine annesiyle birlikte Kocaeli'ye gittiklerini, otopsi işlemlerinden sonra jandarma karakoluna olayla ilgili bilgi verdiklerini, defin sırasında kardeşinin bedeninde darp edilmiş olabileceğine dair emareleri ve kesik izlerini gördüklerini, bu emareler nedeniyle olayın intihar olmadığını ve kardeşinin 20/3/2023 tarihinde saat 22.30 civarında değil bu tarih ve saatten daha önce ölmüş olduğunu düşündüklerini,

ç. Olayla ilgili bilgi almak amacıyla Kurum Müdürünü şahsen aradığını, kardeşinin bağımlı olduğunun, 56 kez disiplin cezası almış olduğunun söylendiğini ve savcılığa gidip gitmediklerinin sorulduğunu, kendisinin gereken her şeyi yapacağını söylediğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Kocaeli 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. D. K.'nin, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında 13/1/2023 tarihinde Kuruma nakledildiği ve kendisiyle aynı infaz rejimine tabi olan diğer mahpuslarla husumet yaşaması nedeniyle tekli koğuşa konulmuş olduğu,

b. Adı geçen mahpusun alkol ve madde bağımlılığı rahatsızlıklarından dolayı 25/1/2023 tarihinde muayene edildiği, yapılan muayene sonrası kendisine reçete edilen ilacı kullanmayı reddettiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

c. Akıl hastalığı nedeniyle infaz rejiminin değiştirilmesinin gerekli olup olmadığının belirlenmesi amacıyla 30/1/2023 tarihinde İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde muayene edildiği,

ç. 6/2/2023 tarihinde Kocaeli Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Psikiyatri Polikliniğinde yapılan muayenesi sonucunda kendisinin mahpus koğuğu bulunan bir psikiyatri servisine sevkinin uygun görüldüğü; 16/2/2023 tarihinde İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinde muayene edildiği, ancak hastaneye yatışının uygun görülmediği,

d. 28/2/2023 tarihinde Kocaeli Devlet Hastanesinden, mahpus koğuğu bulunan bir psikiyatri hastanesinde yatarak tedavi görmesinin uygun olduğu yönünde rapor alındığı ve bu rapor üzerine 15/3/2023 tarihinde Ankara 8. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından, Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Psikiyatri Servisinde yatarak tedavi edilmesi yönünde karar verildiği, söz konusu Hastaneden 22/3/2023 tarihi için randevu alınmış olduğu,

e. Mahpusun ziyaret görüşmelerinde, telefon görüşmelerinde ve mektuplaşmalarında herhangi bir olumsuz duruma rastlanmadığı,

f. Psikososyal görüşmeyi kabul etmemesi nedeniyle hakkında intihar riski analizinin yapılamadığı,

g. 20/3/2023 tarihinde saat 20.10 civarında adı geçen mahpusun barındırıldığı koğuğa sayım amacıyla gidildiğinde mahpusun sayım ihtarına karşılık vermemesi üzerine el kamerasıyla koğuğuna girildiği, banyo kapısının kilitli olması ve kendisine yönelik seslenmeye karşılık vermemesi üzerine banyo kapısının kilidinin kırılarak açıldığı, mahpusun duğ başlığına bağladığı kumaş parçasına benzer bir cisimle kendisini astığının ve hayat belirtisinin bulunmadığının görüldüğü, bunun üzerine derhal 112 Acil Servise ve Kampüsteki nöbetçi hekime bilgi verildiği, sağlık ekibi tarafından mahpusun ölmüş olduğunun ifade edildiği, bunun üzerine Kurumdan sorumlu cumhuriyet savcısına ve Kandıra Cumhuriyet Başsavcılığına bilgi verildiği, olayla ilgili olarak adli ve idari soruşturmanın başlatılmış olduğu ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından kanuni süresi içerisinde yazılı görüş gönderilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına göre; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.*" ve "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre; "*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar*

verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Hildegard Klaas/Almanya*, B. No:15473/89, 22/9/1993, para. 30.). Ayrıca AİHM, delillerin değerlendirilmesinde makul şüphenin ötesinde bir kanıtlanma standardının gerekli olduğunun, böyle bir kanıtlamaya ise yeterince güçlü, açık ve tutarlı çıkarsamalardan veya aynı biçimde çürütülememiş karinelere de varılabileceğinin altını çizmektedir (AİHM, *Kuzey İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161.).

12. Anayasa Mahkemesi (AYM) bir kararında; ceza infaz kurumlarında gerçekleşen ölüm olaylarında, ceza infaz kurumu yetkililerinin kişinin kendini öldürmesi riskinin olup olmadığını tespit etmek ve eğer mevcutsa bu riski ortadan kaldırmak için makul ölçüler çerçevesinde ve sahip oldukları yetkiler kapsamında kendilerinden beklenen her şeyi yapmakla yükümlü olduğunu; ancak yetkililerin bu yükümlülüğünün; insan davranışının öngörülemezliği, öncelikler ve kaynaklar da dikkate alınarak yetkililer üzerinde aşırı yük oluşturacak şekilde yorumlanmaması gerektiğini belirtmektedir (AYM, *Semra Omak(2)*, B. No: 2016/78494, 12/11/2019, para. 56.).

13. Başvuran, kardeşinin annesi ile yaptığı telefon görüşmelerinde infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini ifade ettiğini ve intihar etmesi olayının şüpheli olduğunu iddia etmektedir. Muhatap Kurum tarafından bu iddialara karşı; başvuruya konu mahpusun psikiyatrik rahatsızlıklarının bulunduğu ve tedavisi için gerekli işlemlerin yapıldığı, intihar olayının sayım sırasında tespit edildiği, mahpusun kendisini asmak suretiyle intihar etmiş olduğu ifade edilmektedir.

14. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “*Hükümlünün muayene ve tedavisi*” başlıklı 98’inci maddesinin beşinci fıkrasına göre; “*Hükümlülerin intihar riskini önlemek amacıyla gerekli her türlü tedbir alınır.*”

15. Başvuru dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden, başvuru kapsamındaki temel iddia olan vefat olayının intihar olmadığına yönelik iddianın yanında, başvuran, kardeşinin telefon görüşmelerinde annesine bu olay öncesinde de infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini söylediğini iddia etmekte olup başvuran tarafından herhangi bir yer ve zaman belirtilmeden sunulan söz konusu bu iddianın, yeterli ölçüde temellendirilememiş soyut nitelikte bir iddia olduğu değerlendirilmiştir. Vefat olayına ilişkin olarak ise başvuru kapsamında incelenen kamera görüntüleri, otopsi raporu ve diğer belgelerden, vefat olayının intihara bağlı olduğu anlaşılmış olmakla birlikte olayın intihar olması durumunda dahi başvuranın intihar riskini tespit etme ve buna

yönelik önlemler alma bağlamında muhatap Kurumun yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, başvuruya konu olan mahpusun muhtelif tarihlerde, psikiyatrik tedavisinin sağlanması ve infaz rejiminin değiştirilmesine gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla hastaneye sevk edilmiş olduğu, olay anına ilişkin olarak da Kurum personelinin ihmalinin olduğunu düşündürecek herhangi bir hususun mevcut olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, muhatap Kurumun söz konusu yükümlülüğünü olanakların elverdiği ölçüde yerine getirmiş olduğu anlaşılmıştır. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde başvuru konusu iddialar kapsamında muhatap Kurum tarafından kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

16. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, başvurudaki iddialar kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

26/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye